

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 11 Nisan, 1929

Sayı: 124

Musahabe

Kongreler Ayı

İlkbahar mevsiminin en güzel ayı nisan, hayırperver cemiyetlerimizin en mühimlerinin de mihasebe ayıdır. Bu ay içindedir ki Hilâliahmer, Himayeietfal, Türkocakları gibi memleketiçinde kol budak salmış, ve hayırlı işlerde önyak olmuş cemiyetler kongralarını yapıyorlar işlerini görüşüyorlar, ve ilerdeki faaliyetleri için de kararlarını alıyorlar.

Bu neviden cemiyetlerin, tarihi bizde yenidir. Darüşşafaka'yı kuran Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye bile, cemiyet mefhumuna düşman olan mutlakiyet devirlerinde faaliyetini tatile mecbur olmuştur.

Bu gün azçok inkişafa mazhar gördüğümüz cemiyetler, faaliyetlerini tanzim ve tevsi için hür ve içtimaî tesanüdün kıymetini takdir eden bir havanın müsaadesini beklemeğe mecbur olmuşlardır. Rejim bu cemiyetlere müsaittir, kanunları bu nevi cemiyetleri himaye eder. Umumî irfan ve kültür seviyesi, bu cemiyetlerin lüzum ve faydasını takdir ederek onları besler ve tutar.

19 Nisan 1877 de teessüs ettiğine göre yarım asırlık bir tarihe malik olan Hilâliahmer cemiyetinin bu tarihi hakikaten şayanı tetkiktir. İnsaniyet ve hayırseven adamların ne derin bir imanla ne kadar engellerle çarpışarak muvaffak olduklarını

görmek bir irade ve kuvvet dersi olmakla beraber, bu adamların gayretlerini takdir ederek yardımlarını bezleden hayırseven o zatların ianelerile yapılmış işler de insana haz ve sürur verir.

Bu gün 1,000,000 liraya yakın bir bütçe ile hastalarımızın, gıdasız çocuklarımızın, kıtlığa ve felâkete uğramış vatandaşlarımızın yardımına koştüğünü gördüğümüz Hilâliahmer müessesesi işte böyle gönülleri içtimaî tesanüdün ve hayırseverliğin yüksek aşkından feyzalmış yüksek kalplerin yüksek eseridir.

Çocuk asrı! İstikbalin sulh ve muhadenetle yükselişini özleyen ve sezen büyük kalpli insanların yirminci asra vermiş oldukları unvan!

Hiç şüphe yoktur ki asrın çocuk hakkında telâkkilerinde büyük bir tahavvül ve tekâmül vardır. Çocuğun hakları mevzuu bahstir; çocuğun kendine has ruhî bir vaziyeti haiz olduğu, onun da gençlerden, ve büyüklerden büsbütün farklı bir mantığa - ve demek mümkünse -ayrı bir zihniyete malik olduğu iddia ediliyor. Tabîî bu telâkki tarzı çocuklara karşı vazifelerimizi eskilerinden çok farklı bir surette tayin ediyor. Bizde bir taraftan mektepler diğer taraftan da Himayeietfal cemiyetleri bu asrî telâkkileri yaymaya çalışıyor.

Himayeietfalin neşriyatı çocuk-

lara nekadardaydaly ise çocuk ruhu ve sevgisi cihetinden aileler arasında uyandıracağı alâka da okadar ehemmiyetlidir.

Bu cemiyetin 300,000 liraya vardığını öğrendiğimiz bütçesi hakikatta çok az bir şeydir. Fakat bununla da Himayeietfal çocuk sevgisini ve çocuk alâkasını nekadardayabilirse okadar çok memlekete hizmet yapmış olur. Bu cemiyetin muhterem bir doktori-le konuşmuştum. Bana çocuklarını baktırmak için müracaat eden birçok ailelerin çocuk sıhhatı ve kıymeti hakkında nekadarday bilgiye malik olduklarını anlatmıştı. Bu hatıralar arasında cehaletten, göreneklerden doğan çok acıklı olanları da vardı.

Türk milliyetçiliğinin teessüs ve intişarında ehemmiyetli bir amil olmuş olan Türkocakları ideallerinin çoğu tahakkuk etmiş olmak itibarile kendisine yeni hedefler çizecek vaziyettedir. Halkı daha yakından kucuklayarak onu milliyet mebdelerinden ilham alan birçok muasır kuvvetlerle techiz etmek ocaklara düşüyor.

İşte bu ay içinde kongrelerini aktedecek bu üç ehemmiyetli cemiyet geçen bir yıllık faaliyetleri hulâsa ederken istikbalede bakacaklar. Dileğimiz şudur ki bu cemiyetlerle vatandaşlarımız daha çok alâkadarday olsunlar ve onlara istikbal için daha geniş iş ve hayır sahaları açsınlar. H. M.

Yunus Emre günü münasebetile :

Yunus Emre Divanı

Yalnız yurdumuzun değil, bütün Türk diyarının her köşesinde şiirleri asırlardanberi vecit ve çuşişle okunan, büyük bir itina ile hafızamızda saklanan YUNUS EMRE'nin namını yât ve taziz maksadile «HALK BİLGİSİ DERNEĞİ», nisanın on beşinci günü için bir merasim hazırladı. Yunus Emre'nin asırların arkasında kutsî bir hale ile çerçevelenen hayali önünde hürmet ve tazim ile eğilen Türkler için, bu hadisenin takdir edilmeyecek derecede yüksek bir kıymeti vardır.

Anadolu halk edebiyatına eserleriyle, hemen bugüne kadar takip ettiği istikameti veren Yunus Emre, bu edebiyat için vazettiği esaslar dahilinde en mümtaz, en müstesna mahsulü, gene kendi dehasile sulayarak yetiştirdi. Kaygısız'ın, daha serbest ve asi terennümleri haricinde, halk edebiyatımız, Yunus'un ki kadar samimî, ilâhî bir nağmeye malik olamadı. Yunus'un edebî tarzına şahsî bir cereyan vererek Bektaşî edebiyatını kuran Kaygısız bir tarafa bırakılırsa, Anadolu halk edebiyatının temel taşını koyan, tek başına Yunus Emre'dir, diyebiliriz.

Yunus'un telâkkilerine iştirak ederek kendisini takip eden şairler arasında onun mevkiine erişebilenler mevcut değildir.

Eşrefoğlu'na takaddüm eden Hacı Bayram ile diğer şairlerin ve Eşrefoğlu'ndan sonra gelip daha ziyade zühdi birer sima arzleyen Üftade ve Hüdayî gibi Yunus muakkiplerinin hiç biri, Yunus ile kıyas edilebilecek derecede tam olmamış, hatta Yunus'a en fazla yaklaşan Eşrefoğlu bile, onun dehası yanında mahdut bir zıya halinde kalmıştır.

Halk edebiyatımızın tarihinde Yunus'un böyle münferit ve hâkim kalmasının sebeplerini burda araştıracak değiliz, yalnız kay-

detmek istediğimiz bir cihet var ki, o da Yunus'un üzerinde sulat tesis ettiği malûm olan ilk Türk şairi olması, şiirlerinin dil-den dile dolaşması, elden ele gezmesidir. Filhakika, Süleyman çelebi'nin eseri istisna edilecek olursa, Anadolu'da bugün bile Yunus Emre'nin manzumeleri kadar taammüm etmiş edebî bir mahsule tesadüf etmek imkânsız gibidir.

Yunus Emre'nin eserine halkın teveccühü, divanının defalarla istinsahını icap etti. Yunus'un nazımları ince bir itina ile tertip olunan hususî mecmuaların hepsinde yer buldu. Eski yazma mecmuaların herhangi biri karıştırılacak olursa, gözlerimiz, onun sayfalarında Yunus'un şiirlerinden birile mutlaka karşılaşır.

Yazmalarından sarfı nazar edecek olursak, yine halkın muhabbeti, Yunus divanının şimdiye kadar dört defa tab'ına saik olmuştur. 302, 320, 327, 340 senelerinde tabedilen bu dört nüshayı yazmalarla mukayese edersek, arada mevcut büyük fark derhal dikkatimizi celbeder. Matbu nüshalar, yazmalara nazaran çok noksan, yanlış ve Yunus'a ait olmıyan mahsulları de muhtevidir. Yazmalar, matbuların bu kusurlarını kısmen ihtiva etmekle beraber, gene onlara nispetle tam ve sahih itibar olunabilirler. Mamafih, bazı hususî ellerde ve umumî kütüphanelerin bir kaçında mevcut olan bu yazma nüshalardan herkesin müstefit olmaması tabiidir. Bundan dolayı, Yunus divanının tam ve sahih bir surette hazırlanarak neşredilmesine büyük bir ihtiyaç vardır.

İlmin ve yeni zihniyetin vazettiği usul ve kaidelere riayet edilmeksizin eski metinlerin tabı, bugün bir hadise teşkil edebilecek bir kıymeti haiz değildir. Mazi ve ecdat yadigârlarını bir «asarı atika» mütehassısı gibi

oldukları halde muhafaza etmek şüphe yok ki, lâzım ve faydalıdır. Bu halde onların neşri bile bir günah teşkil eder. Fakat hangisi olursa olsun, eski metinlerden birini neşir ve tamim için tabetmek istediğimiz takdirde evvelâ itimada lâyık bir nüsha meydana getirmeği düşünmeliyiz,

Tabedilecek eski bir metin bir vesika mahiyetinde, itimada şayan talâkki edilebilmesi için de ilmin kabul ettiği esaslara taassupla sarılarak bunlardan çıkacak herhangi bir vesile ile ayrılmamak şarttır. Yunus divanının tab'ından bahsederken bu esaslar şu suretle hulâsa olunabilir :

I — Mevcut yazma ve basmaların kâmilten toplanması.

II — Eski yazma mecmualarda Yunus'a ait mahsullerin toplanması.

III — Gerek divanlarda, gerek mecmualarda bulduğumuz mahsullerin lisan ve edebiyat bakımından sıkı bir tahlile tabi tutulması.

IV — Bunlar yapılırken elimizdeki metinlerden tarihen eneski olduğundan tamamen emin olduğumuzun gösterdiği hususiyetlerin gözden kaçırılmaması.

V — Bundan sonra, Yunus'a aidiyetinde şüphe etmediğimiz manzumelerin tertip olunması.

Yunus divanının yeni tabı hazırlanırken bu saydığımız esaslar gözönünde bulundurulmadığı takdirde ihticaca yarar, itimat olunabilir bir nüshanın vücuda gelmesi kabil olamaz. İki şair arkadaşın Yunus divanını bu esaslara sadakatle ihzara teşebbüs ettiklerini ve bunun için bir senedenberi çalıştıklarını haber alıyoruz. Arkadaşlarımızın mesaisi neticelenir ve Yunus divanının bu suretle neşrine muvaffakiyet hasıl olursa böylece halk edebiyatımızın banisi için büyük ve kıymetli bir abide yapılmış olacaktır. **MEHMDT HALİT**